

Fjernvarens flotte historie

- Bogen kan varmt anbefales til alle, der brænder for energien, skriver kontorchef Flemming G. Nielsen, i sin anmeldelse af Dansk Fjernvarmes jubilæumsbog.

JUBILÆUMSBOG

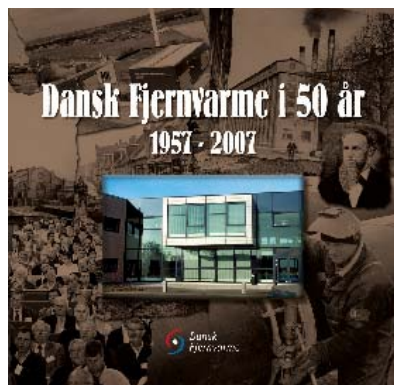
Af kontorchef Flemming G. Nielsen,
Energistyrelsen

Dansk energiforsyning er rig på succeshistorier, jubilæer og historiske udgivelser. I de seneste årtier har mange energiselskaber fejret 100, 75, 50 og 25 års-jubilæer, og der er kommet mange spændende bøger, ikke mindst om elektricitets historie. Men også gassens og oliens historie er vel beskrevet.

I anledning af Dansk Fjernvarmes 50 års jubilæum i år er der nu kommet en flot bog med titlen "Dansk Fjernvarme i 50 år - 1957-2007". Det er et meget læseværdigt, velskrevet og veldokumenteret værk, som føjer en vigtig brik til den energipolitiske historie. Det fører læseren gennem en teknisk udvikling, beskriver de gæve folk i andelsbevægelsen, der organiserede det hele, til storpolitikken med internationale oliekriser og til den større politiske fokus på energipolitikken.

Foreningen Dansk Fjernvarme har fået Odense Stadsarkiv ved arkivarerne, Andreas Skov og Jens Åge S. Petersen, til at skrive fjernvarens historie.

Det er en historie om, hvordan amerikaneren Birdsill Holly i 1877 fik den idé at anlægge en fjernvarmeledning fra et centralt dampkedelanlæg til sit eget hus. Det var også i USA, at elektriciteten blev opdaget af Thomas Edison, som var ven af Birdsill Holly. Man kan så undre sig over, at USA har gjort anvendelsen af elektricitet så udbredt, medens fjernvarmen ikke rigtig er slået an. Men det er en anden historie, som berøres kort.

Forfatterne går grundigt til værks for at fastslå, om det kan betegnes som starten på fjernvarmen, eller om det først skete, da der også blev leveret varme til yderligere en ejendom. Det slår sådan set tonen an allerede fra starten. Historien er hele vejen igennem velbeskrevet og veldokumenteret. Som læser føler man sig ført gennem fjernvarens historie og dens samtid på betryggende vis.

I Danmark regnes Frederiksberg Forbrændingsanlæg fra 1903 for at være det første fjernvarmeanlæg. I anden halvdel af 1920'erne begyndte der at skyde fjernvarmeværker op i landets store byer. Man producerede både elektricitet og fjernvarme, så kraftvarmeproduktion vandt indpas allerede dengang om end ikke i moderne forstand. I Varde og Esbjerg kom der kraftvarmeanlæg i 1926 og 1927. Det følgende år fulgte Århus efter, og i 1929 nåede fjernvarmen til Odense. I starten var der kun tale om få kilometer fjernvarmeledninger og et fåtal større ejendomme.

Efter 2. verdenskrig kom der i 1950'erne gang i den danske øko-

nomi. Samtidig med opførelsen af skoler, plejehjem, boligkvarterer og idrætshaller blev der også etableret fjernvarmeværker i landets mindre provinsbyer. Andelsbevægelsen var drivkraften, og her blev grundlaget lagt til fjernvarmeforeningen, som blev dannet i 1957.

I 1960'erne tog etableringen af fjernvarmeværker sådan en fart, at Indenrigsministeriet, der skulle tage stilling til kommunegarantier, måtte ansætte en ingeniør som sagkyndig efter, at den ansvarlige kontorchef måtte erkende, at man i ministeriet stod meget famlende over for bedømmelsen af fjernvaresager.

Som embedsmand kan man glæde sig over at læse, at fjernvarmeforeningen helt tilbage i 1962 havde et godt samarbejde med myndighederne. Fuldmægtig Preben Espersen fra Indenrigsministeriet var indbudt til at holde foredrag på foreningens generalforsamling i 1962 i Århus og sagde: "Centraladministrationen er ikke nær så slemme, som vi ofte gøres til. Faktisk er vi besjælet af en udpræget positiv indstilling til livet omkring os, herunder også til, at befolkningens forsyning med fjernvarme sker på bedst mulig måde."

Efter oliekrisen beskrives, hvordan der for alvor kom gang i udbygningen med fjernvarme. I 1979 vedtog Folketinget både en varmforsyningslov og en naturgasforsyningslov. Kommunerne blev pålagt at lave varmforsyningsplaner for at fremme den mest samfundsøkonomiske anvendelse af energi til bygnings-

opvarmning og forsyning med varmt vand samt at formindske energiforsyningens afhængighed af olie. Energiforsyning var blevet et varmt politisk emne, og det blev aktivt fulgt op fra DFF's side.

I 1974 valgte DFF folketingsmedlem og byrådspolitiker Lennart Larson til formand. Det betød, at fjernvarmeforeningen ikke blot skulle være en organisation, der ydede teknisk bistand til medlemmerne, men også være med til at sætte den energipolitiske dagsorden. Ud over at han var en markant profil på fjernvarmeområdet, kan vi læse om farverige politiske meningsudvekslinger mellem Lennart Larson og energiminister Poul Nielson. Lennart Larson var arg modstander af naturgasprojektet.

Perioden fra 1990 beskrives som den store omstilling, hvor den nye varmforsyningslov krævede, at alle fjernvarmeværker, som havde ren varmeproduktion baseret på kul og olie, skulle omstille sig til kraftvarmeproduktion og helst på naturgas. Omstillingen foregik hurtigt, men ikke uden sværdslag. Medens DFF var enig i lovens intentioner om at satse på miljøvenlige brændsler, vedvarende energi og decentral kraftvarme, var man modstander af, at de

danske fjernvarmeværker og fjernvarmeforbrugere skulle undgælde for, at naturgasprojektet havde økonomiske problemer.

I 1992 blev Lennart Larson afløst som formand af Uffe Bro, der fortsatte kampen for fjernvarmens sag med samme ildhu som forgænger. Medens der har været stor stabilitet på formandsposten, bliver vi i samme periode præsenteret for fem direktører for foreningen.

Der omtales også nogle mindre glørværdige fjernvarmehistorier, såsom rørkartelsagen og barmarksværkerne. Rørkartelsagen startede i 1995, da EU-Kommissionen kom på uanmeldt kontrolbesøg hos ti europæiske leverandører af præisolerede fjernvarmerør, bl.a. tre danske virksomheder. Kommissionen fandt beviser for, at virksomhederne havde deltaget i et hemmeligt kartel på markedet for fjernvarmerør. Rørleverandørerne blev idømt en bøde på 690 mio. kr.

Ifølge Uffe Bro skete der det med barmarksværkerne, at naturgasselskaberne betalte nogle ingeniørfirmaer for at gå ud og lave nogle beregninger, som ikke altid holdt vand. På det grundlag blev mange landsbysamfund så overbevist om, at det var fornuftigt at

lave. Med barmarksværkerne fik man et varmetab på 40-50 %, så man betalte en hel masse penge for ingenting. Derfor gik det galt. Og efterfølgende måtte staten lave hjælpepakker til de ramte varmeforbrugere.

Skulle der peges på noget, der kunne have fået en grundigere behandling i et ellers flot værk, er det forklaringen på, hvorfor fjernvarmen er blevet en succeshistorie, som ikke har sit sidestykke nogen steder i verden. Forfatterne peger på andelstanken som forklaring på spørgsmålet. Væsentlige årsager til, at fjernvarmen i de seneste 20 år har fortsat udbredelsen, er nok både en meget målrettet varmforsyningslov og energifgifter, der heller ikke har sine sidestykker nogen steder i verden.

Det er et værk på 185 sider + 22 sider med annoncer. En nyskabelse med annoncer i en bog, men som der står, så er det en del af fjernvarmens historie. Det er jo rigtigt. Kunne man forestille sig et landsmøde i Dansk Fjernvarme uden leverandørernes stande ude i forhallen?

Bogen kan varmt anbefales til alle, der brænder for energien.

fgn@ens.dk